

OPT

nr. 30
6 iunie 2022

motive
FICTIUNEA
săptămâna de cultură

grămăjoara de tutun
seamănă izbitor cu părul meu...
uscat și răvășit.

Adriana IRIMESCU

foto: Cătălin D. Constantin

OPTm
director de număr: Bianca Zbarcea

Străin, diferit

Doina Ruști

De-a lungul vieții mele s-au produs câteva schimbări, deloc neglijabile, una dintre acestea fiind atitudinea față de străini. Într-un studiu dedicat simbolismului străinului, Derrida îl fixează în ipostaza de *oaspete* și de *dușman*. Străinul este cel obligat să se identifice, dar și cel care poate să pătrundă în universul sine-lui – în mod abuziv (ca dușman) sau prin seducție (ca oaspete).

Șansa ființei de a stabili o legătură benefică este de a-l primi pe Altul în numele unei ospitalități desăvârșite. Atât seducătorul, cât și parazitul sau războinicul sunt *chipuri* ale alterității față de care individul ar trebui să se comporte după legile ospitalității grecești, respectiv, cu politețe, îndatorire și cu precauție:

„Ospitalitatea absolută pertinde ca eu să-mi deschid casa

și să dau nu numai străinului (cu nume de familie, cu statut social de străin etc.), ci și celui alt absolut necunoscut, anonim, să-i dau loc, să-l las să vină, să sosească și să aibă loc în locul pe care i-l ofer, fără a-i cere, nici întreba cum îl cheamă.”

În viziunea lui Derrida, Celălalt devine ostil în măsura în care este tratat ca un infractor ce pătrunde ilegal pe teritoriul ipseității. Străinul este receptat ca amenințare, în special pentru că el poartă cu sine *fantasma* locuinței intime – limba maternă; exilații, expulzații, nomazii *au în comun două suspine, două nostalgii: morții lor și limba lor*, respectiv dorința de a se întoarce la *locuința de referință* și de a rămâne *străini absoluți*, consolându-se cu ideea că *limba este ultima lor patrie*. Prin acest dualism, străinul avertizează asupra dramei sale și prin aceasta este un simbol al alterității clar definite; străinul este Celălalt canonizat, definit ca individ singular și situat în ipostaza de oaspete. Și ca temă, dar și ca arhetip simbolic, străinul se constituie în *chip* frecvent al alterității indubitabile. Messenger divin sau strămoș reîntors la origini, orice străin suscită interes ca ființă necunoscută și potențial purtătoare a unor *mistere* capitale. Necunoscutul apărut pe neașteptate este seducător și primejdios în egală măsură, un *Crai-nou*, o proiecție a lunii, dar el poate fi și o întrupare a duhurilor rele, o ispită diabolică. Romanticii îl asociază Jidovului rătăcitor, iar literatura modernă psihanalizează condiția exilării. Pentru Eliade, exilații pot deveni un fel de rezervă spirituală și o mărturie istorică, deoarece ei sunt purtătorii unui cod cultural adeseori șters de mersul vremii (*La umbra unui crin*).

În monumentală sa lucrare de medicină magică, I. A. Candrea explică faptul că toate colectivitățile cuibărite în sânul unei nații sunt investite cu puteri miraculoase, susținute de mitul străinului; de pildă, germanii credeau că evreei pot deochea, iar

românii erau convinși că țigani adună forțe malefice. În general, populația nomadă, fără teritoriu statornic, sau simpla ființă exilată capătă sensuri speciale; în *Ulise* al lui Joyce, personajul principal este evreu, adică un exilat în propria-i patrie, iar mesajul operii pledează voalat pentru eliberarea Irlandei. De asemenea, Ion Budai-Deleanu creează prin epopeea *Țiganiada* o parabolă a Transilvaniei înstrăinate.

Preocuparea pentru tema străinului își are rădăcinile în atitudinea subtilă și generală față de alteritate. Raportul cu Celălalt determină și corectează atitudinea existențială a individului, dar mai cu seamă a grupului social; Finkelkraut chiar îl așază *la baza conștiinței de sine*, iar Ricoeur demonstrează că *omul se instruește doar prin actele sale, prin exteriorizarea vieții sale, prin efectele pe care aceasta le produce asupra celorlalți*.

Ieșirea către ceilalți oameni, chiar și acolo unde sunt diferențe culturale mari, a evoluat, așa zice, cel puțin în atitudinile exterioare. Lumea, la modul global, face eforturi să iasă în întâmpinarea celui alt, iar acest demers s-a răsfrânt și asupra creației, mai ales asupra literaturii și a filmului, din ce în ce mai preocupate de diversitate, de comunitățile minoritare și de relațiile interculturale. *Un cartof, doi cartofi*, film care în 1964 a fost considerat un mare eveniment, pentru că se apleca asupra căștoriiilor interrasiale, pare astăzi o poveste puerilă, gândindu-ne la numeroasele povești (literare sau cinematografice) despre comunitățile minoritare, în care nota rasistă e topită în artificii estetice, indicii simbolice că vechile mentalități supraviețuiesc încă.

Seri de marți la grădină

În fiecare marți seara, la ora 19 ne întâlnim în grădina Muzeului Național din București, Str. Nicolae Crețulescu 8, cu Un poet, un prozator, un vin. Un eveniment inedit, marca Doina Ruști.

Amintiri despre Muzeul Literaturii, la aniversare: 65 de ani de existență

Doina Ruști

Muzeul Literaturii Române îmi stârnește multe amintiri, mai ales celălalt sediu, din bulevardul Dacia. Cel mai des mă duceam acolo, la terasă sau la Groapă, și-mi aduc minți de prietenii de-atunci, de scriitorii care stăteau singuri la masă, voaioi, de cei în trecere, care veneau doar să-ți dea cărțile lor, de vorbăreți, certăreți sau vedete. Ne sărutam des, nu era întâlnire la care să nu te pupi cu toată lumea de prin grădina aia,

cu toate nici măcar nu le știai tuturor numele.

De departe masa cea mai mare era cea unde îi găseam întotdeauna pe Groșan, Ofelia Creția, Ioan Cristescu, Buduca, uneori Costi Stan, Ioana Crăciunescu, actori, pictori etc. - masă la care se radea continuu, nu mai știu din ce cauză sau să spunem că n-am chef să povestesc, căci acolo totul era cu destinatar cunoscut.

Dacă nu era loc la masa aia, plecam, nu concepeam să stau în

altă parte. Acolo l-am văzut pe Țepeneag, acolo am dat primele autografe reale și am avut prima dispută (cu Buduca), pe care eu am luat-o în serios. Groșan citea cu voce din volumele primite. Se puneau note pe stil. De multe ori veneau actori care transformau totul în spectacol. Uneori apăreau și poeții douămiiști sau alți scriitori foarte tineri, dispăruți din lumea literară. La o masă stătea Cristescu, acualul director al muzeului, pe-atunci, tânăr

muzeograf, care își scotea biroul în curte. Din când în când făcea pauze, venea la masa lui Groșan și ne împărtășea tot felul de planuri.

Lângă muzeu era vestitul chioșc-librărie, o incintă labilă, unde găseai orice revistă & cărțile editurilor mici. Tot acolo ne aduceam cărțile nou apărute pentru cronici în revistele uniunii, i le dădeam, lui Soviany, mereu amabil, cre avea rubrică la *Lucașfărul*.

Obiecte magice

Catrinel Popa

În Cartea fericirii, cunoscutul roman al Ninei Berberova, unul dintre personaje, muzicianul sinucigaș Sam Adler, prietenul din copilărie al Verei, afirmă la un moment dat că, în absența lucrurilor, a obiectelor dragi pe care nu le poți lua cu tine în lumea de dincolo, paradisul s-ar transforma în reversul său: „Ce trist ar fi acolo! Doamne, ce tristețe!”, exclamă Sam.

Un asemenea punct de vedere stimulează, prin ricoșeu, reflecția asupra funcțiilor și semnificațiilor obiectelor în literatură (și în reprezentările artistice, în sens mai larg), atrăgând totodată atenția asupra ambiguității pe care ele o întretin, mai cu seamă atunci când sunt introduse în ecuație variabile ca personal/ trans-personal, spațiu/ timp, memorie/ uitare etc.

Poate părea surprinzător căt de numeroase sunt scrierile în proză din perioada actuală care, în moduri mai explicite sau mai subtile, abordează chestiunea „paradisului pierdut”, a tentativelor de recuperare a condiției „adamice” și a unui timp aureolar, prin recursul la formule stilistice care se apropie mai degrabă de specificul discursului poetic, luând „partea lucrurilor” (după inspirata sintagmă a lui Francis Ponge), în

felul lor și reușind – la limită – să permeabilizeze granițele dintre „realitatea” palpabilă și proiecțiile ei fantasmatiche.

La fel ca în Muzeul capitulării necondiționate (cartea Dubravkai Ugrešić despre care am scris anterior), în Iepurele cu ochi de chihlimbar (Edmund de Waal) ne întâmpină o colecție de obiecte (exotice, de astă dată), prin mijlocirea cărora autorul atrage atenția asupra împletirii capricioase, greu

explicabile rațional, dintre lucruri, amintiri și senzații tactile. Amintiri de familie, în primul rând, căci povestitorul (alter ego al autorului) este descendent al familiei Ephrussi, una dintre cele mai faimoase familii ale marii burghezii europene din secolul al XIX-lea, a cărei sinuoasă istorie este dezgropată pas cu pas, din momentul în care naratorul intră în posesia unei neobișnuite moșteniri. Mai precis din anii '90 ai secolului XX, când

unchiul Iggie, murind, îi lasă prin testament 264 de netsuke japoneze (obiecte miniaturale, sculptate în fildeș, lemn sau corn de bivol). O întreagă colecție, așadar. Unele dintre aceste minuscule sculpturi înfățișează fructe, altele insecte sau animale, toate fiind lucrate cu migală și păstrând ceva din vulnerabilitatea lucrurilor perisabile pe care le reprezintă. Este, de pildă, cazul „moșmoanei” pe care povestitorul o alege pe post de talisman – preferând-o inițial altora (inclusiv iepurelui cu ochi de chihlimbar care va da, în final, titlul romanului). Purtând-o în buzunar, mai degrabă uimit decât încântat, el începe să viseze cu ochii deschiși, să facă o suită de presupuneri cu privire la foștii deținători ai curiozului obiect, la miracolul prin care acesta a reușit să supraviețuiască de-a lungul veacurilor, la locurile prin care a trecut, la vitrinele în care a fost expus, la artistul care l-a modelat ș.a.m.d.

Cluj-Napoca, 4 aprilie 2022

Literatura maghiară din Transilvania astăzi: Note despre o cultură „în transformare”

Convorbire cu Imre József Balázs, realizată de Francesca Pizzinga

Domnule Profesor, ce rol are astăzi cultura maghiară în cultura transilvană, în general?

Transilvania este o zonă unde de-a lungul secolelor au trăit împreună românii, maghiarii, sașii și cumva această tradiție persistă; totuși, suntem într-o țară în care avem un președinte sas, Klaus Johannis. Comunitatea maghiară din Transilvania este destul de numeroasă și, ce să zic, este foarte important faptul că tradiția acestei culturi este veche de secole întregi. De obicei, vorbim aici și de structura localităților, a clădirilor, de patrimoniul cultural în general. Dacă ne uităm, și din acest punct de vedere prezența culturii maghiare din Transilvania este foarte vizibilă. Sub aspectul limbii și al culturii, aș aminti de Teatrul Maghiar, care este foarte important la Cluj, este un Teatru Maghiar care are și mulți spectatori români. Spectacolele sunt subtitrate în engleză și în română, deci poate să le urmărească oricine, chiar dacă nu vorbește limba maghiară. Din punctul meu de vedere, această comunitate a maghiarilor este semnificativă. Eu mă ocup de literatură și văd că autorii maghiari din Transilvania sunt traduși din ce în ce mai mult în românește și, desigur, noi cumva participăm și la cultura maghiară de pretutindeni, suntem prezenți și în Ungaria, cărțile noastre sunt publicate uneori și la Budapesta, dar suntem sigur integrați în instituțiile transilvănene din România, așa că... eu cred că cel mai vizibil din cultura maghiară în Transilvania este, la ora actuală, Teatrul.

Legat de literatura maghiară din Transilvania, un autor foarte cunoscut este Karoly Kos. Puteți să ne spuneți ceva despre figura lui? Ce rol a avut în

cultura și literatura maghiară din Transilvania?

Dacă pomenesc de numele lui Karoly Kos, trebuie să mă refer la termenul de „transilvanism”. El este principalul teoretician al transilvanismului în cultura maghiară din Transilvania. Transilvanismul este o ideologie care caută specificitatea noastră, a celor care trăim în Transilvania, și aici sigur este multă speculație, referitoare la elementele prin care putem noi să fim specifici. Kos a încercat să teoretizeze acest curent, mai ales apelând la tradiție, la istorie, la faptul că Transilvania este o zonă în care au trăit aceste comunități și au interacționat, și apoi, Kos mai este și arhitect. Pentru el a fost foarte importantă arhitectura bisericilor și a orașelor transilvănene și, cumva, a încercat să

Transilvania sunt greco-catolici și ortodocși, și deja avem cel puțin șase religii, ca să nu mai vorbim de altele, care se găsesc în comunități mai mici. Deci această varietate, care merge dincolo de etnicitate deja, presupune, într-un fel, faptul că reușim să trăim cu această diversitate și au reușit și cei care au fost înaintea noastră de-a lungul secolelor, cumva, să comunice, să ajungă la un punct de dialog, dincolo de conflicte.

Domnule Profesor, cum s-a schimbat literatura maghiară din Transilvania după anul 1990? Ce rol a jucat prezența comunismului în ceea ce privește literatura maghiară din Transilvania?

Este interesant pentru că s-ar zice că au fost câteva decenii după anul 1990 în care n-a fost în vogă să vorbim despre perioada comunismului, adică s-a vorbit foarte mult în termeni de delimitare de această perioadă și a trebuit să treacă cel puțin 10-20 de ani ca să ajungem la punctul în care devine interesantă problematica perioadei comuniste și pentru literatură, și pentru film și întotdeauna am conectat această problemă la faptul că am crescut într-o generație întreagă de tineri care, deja, n-au apucat să trăiască sub comunism și generația mea; eu am avut 14 ani în 1989 și am amintiri personale din perioada respectivă și am simțit, după un anumit timp, că aceste experiențe trebuie date mai departe, trebuie povestite aceste experiențe și în ultimii 10-15 ani. Eu zic că au apărut cărți foarte importante despre perioada comunistă și ceea ce putem face, deci, nu este să ștergem cu buretele din cultura noastră această perioadă.

Continuare în versiunea online

Vinovății

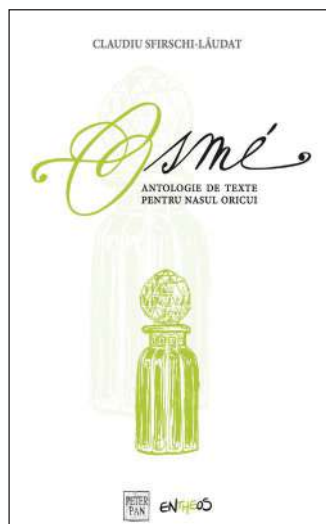
Ioana Iana Șerban

În clasele a cincea și a șasea am avut o profesoară, la început foarte cool, iar eu eram printre elevii ei preferați. Până într-o zi când intră în clasă supărată și mă ridică în picioare – ia zi, Șerban, m-ai monitorizat cât am întârziat? Nu pricepeam ce se întâmplase, nimeni nu pricepea, toți tăceam, profa nu părea că glumește. Nu după mult timp aveam să aflu că un părinte o părăse că întârzie la ore. Și – nu știu de ce (probabil era Mercur retrograd și informația

o luase razna) – profa credea că părinții mei fuseseră cu pâra. Din acel moment, fiecare oră timp de 3 luni a fost pentru mine un calvar, provenit dintr-o situație stupidă. În fiecare oră eram vinovatul de serviciu: profa nu rata nicio ocazie să mă înjosească, în pauze – profitând de slăbiciunea mea – unii dintre colegi râdeau de mine. După primul moment de perplexitate, și eu începusem să mă simt vinovată și, chiar dacă știam că ai mei n-ar fi pârât pe nimeni, să mă gândesc

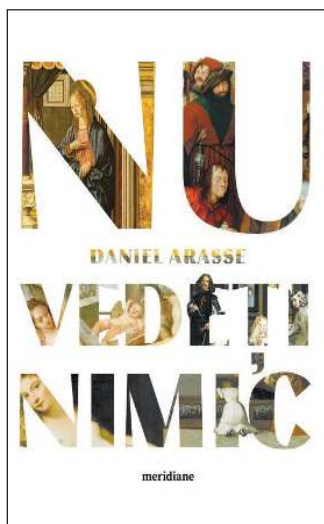
că totuși undeva făcusem o greșelă, poate măcar cu gândul. Drept urmare mi-era în continuu frică, o frică ce-mi învinețea unghiile, mă paraliza și mă făcea nu să mă revolt ci să accept ceea ce mi se întâmpla, ca și cum o meritam. Curaj să vorbesc cu ai mei nu prea mai aveam – frica aceea odioasă mă făcea să-i suspectez că sunt împotriva mea, mai ales în momentele în care se apropiau de mine cu blândețe și înțelegere. Frica mea funcționa după întregul manual al

fricii. Cum de-ajunsesem să joc în David Copperfield?! Au fost 3 luni lungi acelea, toate resimțite ca un noiembrie jecmănit, al datornicilor eterni. Ca să nu-mi mai fie rușine cu mine, ajunsesem să-mi aplic tot felul de tehnici în stil pseudo-budist-Jedi de anulare a sinelui: dacă nu-s nimeni, nu pot fi rănită (nu gândeam chiar așa complex atunci, dar asta era ideea). Deveneam eficientă în a nu mai fi eu. Până într-o zi când un alt profesor a intrat în clasă. Happy end.

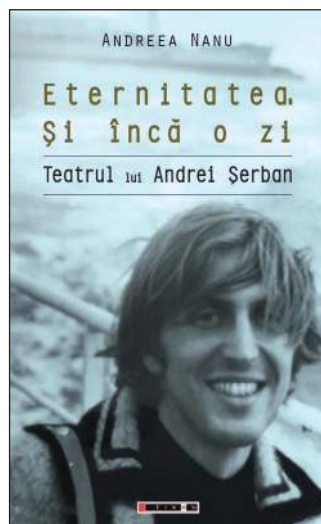
Parfumuri

Claudiu Sfirsi-Laudat - *Osmé - Antologie de texte pentru nasul oricui*, Peter Pan Art, 2022
 O carte unică în peisajul nostru cultural, antologia conține texte despre mirosuri, miasme și parfumuri rafinate, culese din literatură sau din nonficțiune, de la cărțile Antichității la literatura contemporană. Filozofi, antropologi, esești, dar mai ales poeți și prozatori își găsesc locul în această creștomație neobișnuită, configurând simțul olfactiv și stimulând plăcerea cititorului rafinat.

Arta din interior

Daniel Arasse - *Nu vedeți nimic*, Ed. ART, 2022
 O carte frumoasă, compusă din șase scurte povestioare și anchete asupra artei vizuale, asupra evidențelor vizibilului, imposibil de descris în cuvinte. Autorul este specialist în arta renascentistă și în manierism și face un studiu inedit asupra unor tablouri celebre, semnate de Velázquez, Tițian, Bruegel, Tintoretto, pe un ton plin de umor și de vervă.

Teatru etern

Andreea Nanu - *Eternitatea. Și încă o zi - Teatrul lui Andrei Șerban*, ed. Ekion, 2021
 O carte frumoasă, pentru publicul larg, care te introduce în teatrul atât de original al lui Andrei Șerban. Prezentarea unor montări de referință se împletește cu analize, divagații inteligente și comparații ingenioase. Mai mult decât o monografie, cartea reconstituie și o parte din istoria culturală postdecembristă, cu talent, cu implicare.

Divina, din nou

Corina Anton - *Divina Comedie povestită pentru copii*, Humanitas 2022
 Corina Anton este o tânără italianistă erudită și talentată, iar cartea proaspăt apărută o dovedește. Ea reia *Divina Commedia* a lui Dante, într-un registru plăcut, insistând pe latura uluitoare a călătoriei spre celălalt tărâm. Nu uită nicio clipă că poemul dantesc constituie una dintre culmile culturii, o poartă spre lumea renascentistă. Plăcută, cu un ton convingător, cartea se înscrie între acele cărți inspiratoare și culte, care fac trecerea de la lecturile copilăriei spre cele de adult. Este ilustrată de Mihail Coșulețu.

**dragostea
când te doare**

Iubiri contemporane

Dragostea când te doare (colectiv),
 prefață Iulia Micu, bpc, LITERA, 2022

Volumul colectiv, apărut recent, cuprinde un număr însemnat de povestiri, toate scrise special pentru acest volum, după cum se specifică în prefața consistentă, semnată de Iulia Micu. Diferite ca temă, fiecare povestire dezvăluie laturi ale legăturilor amoroase. Îndrăgostirea, posesiunea, pasiunea devastatoare - de la aspirație la

violență - volumul oferă toată gama de întâmplări plasate în zona erosului. Semnatarii cărții sunt Andrei Panțu, Florin Spătaru, Ligia Pârvolescu, Liviu G. Stan, Cristian Fulaș, Radu Aldulescu, Radu Găvan, Delia Hügel, Dorian Dron, Alex Trușcă, Laura Sorin, Dan Sociu, Emilia Toma, Irina Georgescu Groza, Doina Ruști, Cosmin Leucuța.

Jocs florals

Alexandra Niculescu

Era un bloc mic și nou într-o poziție pe care n-o înțelegeam, pe o stradă îngustă al cărei nume m-a atras imediat. Închiriaserăm două studiouri pentru o săptămână: hol – holișor adică, baie, mai mult holișor și, când am ajuns în living, m-am oprit pentru că am dat de televizor. Apăsarea butonului de pornit televizorul era de fiecare dată un moment extrem de important oriunde ajungeam pentru că făcea legătura cu alte locuri și cu alte gesturi.

R. dezinfecă cu spirt tot ce găsea, M. și T. erau în studioul geamăn de lângă al nostru, iar eu am aprins televizorul, pentru că asta era primul lucru pe care-l făceam. Știam că suntem toți nervoși și obosiți și M. spusese că s-ar putea să ne întoarcem în București dacă nu găsim la timp ceva mai ca lumea de închiriat pe termen lung, eu vociferasem: da' toată lumea se descurcă, iar răspunsul fusese: ei, uite că noi poate nu, vezi bine că nu.

Nu știam de fapt dacă vreau să stăm sau să plecăm: eram abia de zece zile în Barcelona și nu-mi dădeam seama dacă-mi place sau dacă-aș putea să rămân sau nu, nu înțelegeam mare lucru din oraș și eram tot timpul nervoasă pentru că ceilalți erau nervoși.

Am pornit televizorul și am văzut-o pe Mariana, nimerisem direct la o telenovelă pe care o văzusem la începutul liceului, când mi se spunea că doar babele se uită la așa ceva, când uram aproape tot, mai ales școala, așa că telenovela asta mi se păruse singurul lucru

frumos din lume, pentru că n-ar fi trebuit să mă uit la ea.

Era deja spre ultima parte pentru că Mariana asta apărea târziu de tot în serial, nici nu era vreun personaj principal, dar tot îmi plăcuse de ea pentru că eram în perioada în care îmi plăcea să mă uit la actrițe frumoase și să-mi spun că eu sunt ele: ea și ea și ea, toate care mi se păreau frumoase eram eu.

A început publicitatea și R. nu știa de ce rămăsesem așa și mă uitam ca mâța în calendar. A zis să inspectăm balconul: era lung, îngust, gol și mirosea încă a nou. Stăteam la etajul unu, iar jos creștea un lămâi și nu mai văzusem vreunul așa înalt și adevărat, ca și cum eram sigură că lămâile apar direct în lăzi sau săculeți, și pe urmă am văzut blocul lipit de al nostru, într-un unghi imposibil, și coșul de baschet la care arunca un arab.

Zilele următoare, de câte ori ne întorceam acasă, vedeam oame-nii din blocurile vecine, toți așezați afară, pe scaune de plastic albe, toți străini, majoritatea arabi, și toți se uitau la noi și eu mă gândeam la cartea lui Abdelkader Benali, Nunta la malul mării, pentru că și acolo apăreau scaunele de plastic

și atunci mi se părea o mare descoperire scriitorul ăsta.

Dimineața am privit lung plăcuța cu numele străzii: Jocs Florals și am zis uite, sună ca-n română aproape. Nu știam de ce se cheamă așa, știam doar că stăm într-un bloculeț care fusese ridicat cu forța într-un spațiu minim, doar ca cineva să câștige niște bani pe seama turiștilor, și parcă toată strada se revolta din cauza apariției lui. Nu-mi era clar dacă lămâiul ținea de blocul nostru sau de cel vecin, dar era clar că al lor era coșul de baschet pentru că băteau mingea acolo toată seara, parcă așteptând să apară cineva să le zică să nu mai facă zgomot și ei să-și arate enervarea împotriva existenței blocului. Lămâiul îmi plăcea și pentru că tocmai văzusem The Lemon Tree și încă aveam în cap imaginea cu Salma Zidane (ii reținusem numele mai mult datorită fotbalistului), palestinianca ce trebuie să lupte cum poate pentru dreptul ei.

Mai era și un garaj care se deschidea ușor, cu telecomandă, și, dacă uitam să închidem ușa imediat în timp ce scoteam câte ceva din mașină, vecinii își ridicau imediat scaunele albe și se apropiau cu tot

cu ele până la garaj să vadă ce-avem noi, ăștia care stăteam în blocul care apăruse fără ca ei să vrea.

M-am așezat pe balcon, făceam cu ochiul lămâiului și citeam despre Jocs florals. Era un festival de poezie din secolul al paispelea în Tolosa de Llenguadoc. Scrisesem și eu niște poezii, un fel de copii după Neruda, pentru că văzusem filmul *Il postino*. Printre jurații concursului trebuia să fie un străin care să iubească într-un fel Catalonia. Aș fi putut fi și eu, mi-am zis, doar că de fapt nu iubeam Catalonia și nici poezia în general, doar pe-a lui Neruda. Erau premii cu nume frumoase, am stat mult cu privirea fixată pe numele lor: *La Flor Natural* se oferea pentru cel mai bun poem de dragoste: cu puțină transpirație aș fi reușit să scriu unul pentru că iubisem deja cu niște ani în urmă, când aveam părul roșu și eram gata să mă mut în Antalya și să vând suvenir. Din cum se uita iubitul ăla la mine ar fi putut să iasă poemul câștigător, mi-am spus. Al doilea premiu era *L'Énglantina d'or* și-mi suna și mai bine, îl voiam și pe ăsta: era pentru un poem istoric, chestii patriotice, și aici credeam că-aș fi reușit pentru că nu ratasem o olimpiadă de istorie în liceu, toți se băteau să stea lângă mine la orele de istorie, și aș fi băgat și o lămâie în poemul meu istorico-patriotic, asta ar fi fost sublim, o știam. Și mai exista un premiu: *La Viola d'or* i d'argent pentru poemul despre valori spirituale. Îl voiam și pe el.

Continuarea în versiunea online

„Sable”

Florica Courriol

Am două momente de neșters din memorie la acest obiect, o amintire lexicală legată de o pereche de sandale noi, probabil înaintea de a merge în clasa întâi, erau în esență formate dintr-o bandă lată, care trecea peste laba piciorului, și două barete încrușișate care se prindeau într-o

cataramă, pe gleznă. Am încercat și închise la culoare și deschise. Când vânzătoarea a întrebă pe care le alegem, mama a spus pe cele „sable”, când ele erau crem! Mi-a rămas cuvântul în cap și ori de câte ori aud sable, văd sandalele mele de la șase-șapte ani. Apoi, mult mai târziu, după ce am

pierdut-o pe mama, în primăvara lui 1998, la câteva săptămâni, mi-amintesc extrem de clar că am avut o străfulgerare de dureroasă duioșie, de dor pur așa zice, când, aplecându-mă să-mi leg șireturile la niște botine negre foarte fine, mi-am amintit vocea mamei spunând ceva despre posibilitatea de

a purta pantofi delicați. M-am îmbărbătat spunându-mi că nu e cazul să confund trăirile mele cu cele ale lui Marcel Proust, care se înduioșează amintindu-și cum îi încheia bunica lui botinele. Când ai prea multe lecturi, nu mai e loc și de simțiri personale...

Amparo Dávila și oaspeții ei

Andrei Șerban

M-a bucurat foarte mult să descopăr în ultimii ani, prin volumele de proză scurtă semnate de Mariana Enriquez (Ce am pierdut în foc, Editura Art, 2017) și de Carmen Maria Machado (Corpul ei și alte desfătări, Editura Vellant, 2018), două voci proaspete, fascinante care împing genul horror-fantastic la un alt nivel de rafinament. La fel de bucuros am fost să descopăr prin prozele lor două modalități inteligente de a pune în valoare atribuțiile prozei feministe, valorificând prin crearea unor protagoniste intrigante perspective narative inedite ce plonjează în universuri stranii, îmbinând tenebrele prozei lui Poe cu fantasticul diurn al lui Cortázar.

Totuși, înaintea acestor voci feminine a mai existat o scriitoare extrem de importantă a cărei operă, din păcate, nu a avut parte de o traducere în română, în ciuda aprecierii sale unanime din partea criticilor de expresie spaniolă: Amparo Dávila. De fapt, privind retrospectiv, putem observa că atât Mariana Enriquez, cât și Carmen Maria Machado, se înscriu în descendența acestei scriitoare care s-a bucurat nu numai de prietenia câtorva dintre scriitorii reprezentativi ai boom-ului latino-american, ci și de aprecierea lor sinceră. Julio Cortázar, de exemplu, căruia autoarea i-a și dedicat câteva proze, îi cataloghează opera drept „Extraordinară!”.

Născută în 1928, în Mexic, Amparo Dávila este autoarea a cinci volume de proză scurtă și a patru volume de poezie, publicate de-a lungul celor 92 de ani de existență, fiind adepta unei scriituri alerte și concise care îmbină atmosfera gotică, elementul straniu și fantastic în episoade de psihoză febrilă, cu accente de macabru.

Preocupată în special de mecanismele textuale care redau experiența terorii, Amparo Dávila a recunoscut în diverse ocazii substratul autobiografic al multora dintre prozele sale. De altfel, multe dintre texte ilustrează experiențele terifiante ale unor femei hăituite de voci ori de prezențe demonice sau care se descoperă pe sine ca piesă a unor dominouri monstroase, ascunse în spatele detaliului cotidian. În ciuda aspectului său destul de frust, lacunar, lipsit de ornamente,

proza lui Dávila are straniețea operelor kafkiene, intensitatea poemelor Sylviei Plath, inventivitatea ludic-coșmarescă a lui Cortázar ori Adolfo Bioy Casares, dar și ceva din absurdul pieselor ionesciene combinat cu atmosfera de mystery à la Maupassant.

Aspectul cel mai intrigant al acestor proze o dă tocmai caracterul său lacunar, prin care autoarea nu își propune să construiască narațiuni compacte, ci mai degrabă să redea stări viscerale, în absența unor detalii concrete care să fixeze desfășurarea evenimentială în cadrul unei imagini percutante. De fapt, povestirile semnate de Dávila nu provoacă neapărat cititorul să-și reconstruiască mental o acțiune, ci mai degrabă să o experimenteze la nivel instinctual. Detaliile sunt mai mereu sărăcăcioase, naratorul se eschivează de cele mai multe ori în fața unor

descrieri mai vizuale. Prin urmare, imaginile care se desprind sunt întotdeauna blurate, evanescente, eliptice, un puzzle cu piese lipsă prin ale cărei fisuri se strecoară spectrul unei terori invizibile. Practic, pentru autoarea aceasta este esența pură a spaimei: ceea ce nu poate fi văzut, însă experimentat la un nivel extra-senzorial.

Nu întâmplător, în multe dintre proze, prezențele perturbatoare sunt, pur și simplu, definite prin el, ea sau ei, ca și cum confesiunea naratorilor s-ar baza pe un pact prestabilit cu cititorul - deja familiarizat cu traumele descrise. Așteți oaspeți fără chip și, câteodată, fără consistență materială dispar și apar fără motiv, țâșnesc spontan din reverii și își târăsc victimele în coșmaruri.

Cei care nu cunosc limba spaniolă îmi pot urma exemplul citind volumul *The Houseguest & other stories* (în traducerea lui Audrey Harris și Matthew Gleeson, New Directions, 2018), care adună, pentru prima dată în limba engleză, 12 proze din opera lui Amparo Dávila. Nu știu dacă sunt cele mai bune alegeri, dar pot garanta că multe dintre ele, insistând asupra câtorva, precum *Moses and Gaspar*, *The Cell*, *Haute Cuisine*, vă vor certifica talentul unei prozatoare pe care, chiar dacă o descoperim mult mai târziu, merită, cu adevărat, admirația noastră.

Vibrație

Ileana Marin

Un obiect al copilăriei pe care l-am adus cu mine la Seattle este vioara. Nu este chiar vioara mică pe care am cântat în clasa I, dar este vioara întreagă pe care am cântat ani de zile. Chiar dacă nu am făcut o profesie din interpretarea solistică, muzica m-a însoțit pe tot parcursul devenirii mele. În plus, cursurile interdisciplinare pe care le predau

atât la University of Washington, cât și la Centrul de Excelență în Studiul Imaginii de la Universitatea București au o componentă muzicală. Textul literar are ritm, artele se întrepătrund, mediile sunt de neseplat în literatura sau arta digitală. Nu mai cânt de mult timp la vioară, dar cumva vibrația instrumentului este întreținută de mintea mea.

Prozatori români contemporani la Bookfest 2022

Ciprian Handru

Cred că standul editurii Litera, foarte elegant, amintind de o cafenea literară interbelică, a adunat cei mai mulți prozatori contemporani, nume cunoscute, ca Doina Ruști, Radu Aldulescu, Dan Stanca, Ioana Drăgan, scriitori deja recunoscuți, ca Liviu G. Stan și Radu Găvan, foarte mulți tineri, între care Alexandru Lamba, cu un roman ispititor prin titlu și copertă (deocamdată) – *Șapte virtuți deșarte și o păcătoasă moarte* – ori debutanții Ligia Pârvulescu, Florin Spătaru (autorul romanului *Greier de topaz*) și mulți alții.

În ceea ce mă privește m-am aflat pentru prima oară la Bookfest, prin urmare totul a fost strălucit, iar mulțimea cărților – copleșitoare.

Deși am petrecut cel mai mult timp în standul Litera, n-am putut să nu trag cu ochiul la evenimentele desfășurate în sala destinată Japoniei - țară invitată - ori la standul Institutului Francez, unde printre alte cărți românești traduse am văzut și *Zogru* de Doina Ruști, alături de cei doi editori ai săi Florian și Yves Torres. N-am să uit curând dialogul Aldulescu-Spătaru, sesiunile de autografe, figuri, până acum văzute doar la tv, ca Ioan Cristescu, Carmen Târnoveanu, Camelia Văcaru, Maia Morgenstern și mulți alții.

Tot acum am avut ocazia să mă întâlnesc cu aproape toți colaboratorii revistei OPT motive, revista însăși aflându-se pe standuri.

Discuții, dezbateri chiar, lansări de carte și lecturi - aceasta a fost esența târgului pentru mine.

Păcatul morții întârziate

Xenia Negrea

Ce se întâmplă dacă nu mori când ți se spune? Ce se întâmplă dacă ți se amână moartea? Ajunge, poate, să ți se pară darul cel mai de preț. Moartea.

„Și tu de ce l-ai dat moșneagului? De ce?”* îl întreabă prabușitul Oedip pe Cioban (Eugen Titu). De ce nu l-ai dat morții când era de dat, de ce nu te-ai încrezut în ce vezi și în ce auzi? De ce nu l-ai omorât? Acest DE CE a fost pentru mine, pentru simțurile mele, momentul de vârf al spectacolului, al jocului zeesc al lui Claudiu Mihail – *Oedip*. De ce ai crezut în hazard și nu în determinare? De ce te-ai lăsat pradă posibilului și nu certitudinii? Speranței și nu faptei? Acesta este momentul în care Oedip m-a luat definitiv de partea lui, ca actor, ca personaj, ca idee. Este momentul în care povestea își dezvăluie verșanții, iar Inocența ia locul Puteții. Ba chiar, hotărârea Ciobanului îmi pare încununarea gândirii Iocastei. Ea – *Iocasta* –, Ramona Drăgulescu, mi-a sunat ca vocea perfect armonizată cu nădejdea seacă. Vocea clară contra îndoielii, contra întrebării, contra griji. Voce a încrederii oarbe, Iocasta se joacă în faldurile speranței iraționale până la prăbușire. SĂ ȘTII sau SĂ CREZI? De ce-ul care

leagă două sensuri de cunoaștere se dezvăluie în spectacolul Naționalului craiovean drept subtila pârghie a balanței justițiare.

Și brusc, toți am fi vrut să-i cărăm crucea dacă ar fi avut. Dar, probabil preponderent creștini, am rămas stâlpiți, mișcându-ne doar după cum ne ghidau mâinile știute, dar nevăzute ale lui Declan Donellan. Să zicem cum se zice, că noi, publicul, eram tebanii sau corul. Noi, publicul, am fost (în) locuiți de Tiresias feminin, care a urcat pe scenă direct din inima auditorium-ului, într-o reluare dramatică a reinventării noastre ca spectatori-printre-actori. Noi am fost cei care i-am deschis drumul lui Tiresias. Noi cu mundaneitatea noastră justițiară. Noi, cei care am intrat cititori orbiti în spațiului teatrului. Tiresias a

fost mintea noastră inflexibilă și categorică. Iar forța copleșitoare a Tamarei Popescu – *Tiresias* ne-a încredințat în orbirea noastră. Și am rămas osândiți să luptăm și noi până la final cu propria noastră nesiguranță. Copleșiți, inadecvați, crezând și neștiind. Am rămas să ne facem loc, să ne lungim gâtul să vedem mai bine, să ne ferim din calea furiei, să ne prosternăm în fața durerii oricum absurde. Am rămas să vânam jocul, să vânam momente în care se construiește cutare sau cutare emoție. „Poftim, privește!” parcă auzeam când mă nimeream foarte aproape de câte un actor. Și priveam ba cu sfială, ba cu sete, ba cu smerenie, ba zel.

Știutor, încredințat, orbit și renăscut, Oedip iese nevinovat în lume și se îndepărtează de noi, de ochii noștri încremeniți. Iar noi

rămânem să batem din palme în fața cortinei de fier. Eu aplaud, la câțiva centimetri de cortina metalică, îndoindu-mă de gestul meu asurzitor și ambivalent. Nu sunt foarte sigură că fac la rândul meu ce trebuie să fac. În fapt, niciodată nu mi-am reprimat atâtea reverențe ca acum, pe scenă, tremurând pe granița dintre lume și vis, dintre joc și hazard, dintre speranță și îndoială. Vreau cu tot dinadinsul ca zgomotul aplauzelor să străpungă metalul.

Oedip Rege de Sofocle, Regia: Declan Donellan, Teatrul Național din Craiova

Revista este editată de Asociația Creatorilor de Ficțiune (ACF).
<https://asociația-creatorilor-de-ficțiune.ro>

Bulevardul Bălcescu, nr. 7, ap. 3
București.

© OPTm

ISSN 2734 - 5017
ISSN-L 2734 - 5017

REDACȚIA

Editor-șef: Cristina BOGDAN.
Redactori: Mihai ENE,
Cătălin D. CONSTANTIN,
Doina RUȘTI,
Radu ALDULESCU,
Cătrinel POPA,
Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Sebastián TEILLIER,
Adriana TITIENI IRIMESCU,
Emanuela ILIE,
Ciprian HANDRU,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

<https://optmotive.ro>
e-mail: optmotive@gmail.com